

**KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖZGYŰLÉS
E L N Ő K E**

VI/9/5/2016

ELŐTERJESZTÉS

**a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés
2016. február 25-ei ülésére**

Tárgy: A Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség és a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának megvitatása

Előterjesztő: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Előadó: Hummel Rudolf osztályvezető

Tisztelt Közgyűlés!

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése rögzíti a megyei önkormányzatok feladatait. E szerint a megyei önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. §-a sorolja fel a vidékfejlesztés tárgykörben ellátandó konkrét megyei feladatokat. E feladatok közül jelen előterjesztés szempontjából az alábbi feladat releváns:

- egyetértési jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően

Ez elsősorban a megyei területfejlesztési koncepcióhoz és stratégiához, valamint az Megyei Integrált Területi Programhoz való illeszkedés vizsgálatát jelenti.

A 2014-2020-as fejlesztési időszakban a VP -19.1 15 kódszámú, „Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása” felhívás országos szinten 1 milliárd forintot biztosít a LEADER programot megalapozó stratégiák elkészítésére. A LEADER szervezeteknek 2016. április 30-ig kell elfogadott stratégiával rendelkezniük és ezt követően várhatóan 2016. II. félévében indulhat meg a Program forintra váltása, azaz a megvalósítás.

A Duna-Pilis-Gerecse Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiáját a 2016. január 28-ai ülésünkön már tárgyaltuk, időközben elkészült a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség és a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiája is, amit javaslok megtárgyalásra.

Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség

A Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség a 2014-2020-as fejlesztési időszakban 558 450 000 Ft fejlesztési forrással rendelkezik majd, a tervezéshez pedig 10 millió Ft áll rendelkezésre. Ez a 2007-2013-as időszakban felhasznált 3 milliárd Ft-hoz képes nagyságrendileg kevesebb forrás.

Áttekintve a Közösség által készített Helyi Fejlesztési Stratégia-tervezetet (a hivatalban a teljes anyag megtekinthető), az alábbiak állapíthatók meg:

A Közösség munkatársai kezdetektől részt vettek a megyei területfejlesztési tervezésben, de ugyanez elmondható a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatalának munkatársairól is, s akik szintén segítették a LEADER programot megalapozó tervezést. Ennek köszönhetően a Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) illeszkedik a megyei fejlesztési dokumentumokhoz, a 2014-2020 közötti megyei TOP források felhasználására készült Komárom-Esztergom Megyei Integrált Területi Programhoz (ITP). A HFS célkitűzései összhangban vannak az ITP területi kiválasztási kritériumaival, mind a hozzájárulás a megye gazdaságának diverzifikálásához, a munkához jutás feltételeinek javításához, a területi és társadalmi kohézió erősítéséhez és az épített és természeti környezet, táj meglévő értékeinek, erőforrásainak megőrzéséhez, fenntartható hasznosításához és hatékony működtetéséhez. A stratégia célkitűzései számításba veszik a horizontális követelményeket is, mint az esélyegyenlőség és a környezeti fenntarthatóság. A terv figyelemmel van az annak tartalmát befolyásoló külső környezetre, így a területén működő TDM szervezetek, Natúrparkok

tevékenységére is. A stratégia alapos helyzetfeltáráson alapszik, ami kiterjed az előző időszak eredményeinek és tapasztalatainak hasznosítására is.

A HFS az alábbi fejlesztési szükségleteket azonosította be:

- Természeti, épített és kulturális értékek - „VÉRCSE kincsei” – megőrzésének, és bemutatásának támogatása
- Turisztikai szolgáltatások fejlesztése a natúrparkok ölelésében
- Helyi termelők, kézművesek, mikro-vállalkozások támogatása, „VÉRCSE” helyi termékek, szolgáltatások kialakítása, fejlesztése
- Hagyományőrző, kulturális, civil és sportélet támogatása
- „VÉRCSE” Civil Akadémia

Fenti intézkedések alapján a HFS jövőképében egy olyan vidéki életteret vizionált a térség erőforrásainak fenntartható hasznosításával, ahol „élni jó és élni érdemes.”

Ezt az idillikus állapotot a Közösség a 2014-2020-as fejlesztési időszakban immár Lovasberény településsel kibővülve, Komárom-Esztergom megyén túl a székesfehérvári, Móri és Bicskei járást magában foglaló akcióterülettel kívánja elérni. Az egyes intézkedéseket megvizsgálva megállapítható, hogy a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség elsősorban az értékek-megőrzésben és az értékek interaktív módon való bemutatásában, a természeti erőforrások fenntartható hasznosításán alapuló szelíd természet-közeli és együttműködésekben nyugvó turisztikai fejlesztésekben, a mikro vállalkozások, helyi termeléssel, kézművességgel foglalkozó tevékenységek fejlesztésében és a humán-infrastruktúra fejlesztésén keresztül a közösségi kapacitások és kompetenciák erősítésében látja a térség kitörési pontjait.

Az egyes intézkedések tartalmának kifejtésekor a tervezők figyelemmel voltak az egyik legfőbb elvre, nevezetesen, hogy a LEADER fejlesztési források, kiegészítő források, tehát csak olyan alulról jövő helyi kezdeményezések finanszírozhatók majd belőlük, amiket semmilyen más ágazati operatív program, vagy hazai pályázat nem támogat.

A 4.3.1 fejezet érinti a külső koherencia-vizsgálatot, a LEADER forrásokon túl még számításba vehető ágazati Operatív programok (GINOP, KEHOP) és a Terület-és Településfejlesztési OP releváns intézkedéseinek számbavételét. A TOP intézkedések közül a közétkeztetéseket szolgáló fejlesztéseken túl a helyi termelők piacra jutásának támogatása és a helyi termékek piacra jutását segítő agrár-logisztikai fejlesztések támogatása kimaradt e fejezetrészből, így a „Helyi gazdaságfejlesztés” című 1.1.3 intézkedésben ezeket is kérjük majd nevesíteni. Valamennyi jogcím esetében lényeges kérdés az esetleges más Operatív Programokkal való átfedés elkerülése érdekében a lehatárolási kérdések tisztázása. Több intézkedés (pl. kisvállalkozások támogatása) esetében még további pontosítások lehetnek szükségesek. A LEADER HACS számára allokált forráson túl a térségek közötti és a már bejárattott nemzetközi együttműködések tovább gyarapíthatják a potenciálisan megszerezhető források nagyságát. A stratégiában említésre kerül, hogy a megyei ITP megalkotásában többször volt a LEADER HACS-oknak hozzászólni, de kevésbé érzékelhető az, hogy a kistelepülésektől jövő javaslatok bekerültek volna a megyei dokumentumba. A helyi vidékfejlesztési stratégiának nem feladata az egyes ágazati programok minősítése, mindazonáltal megjegyezzük, hogy a megye számos lépéssel tette le voksát a kistelepülések mellett. Az egyes TOP intézkedések „védett” keretei és a területi kiválasztási kritériumok is

azt a célt szolgálják, hogy a TOP a városok mellett alternatívát nyújtson Komárom-Esztergom megye kistépelülései számára is.

A HFS tervezetét megvizsgálva megállapítható, hogy a tervezők a munka során végig figyelemmel voltak a LEADER források kiegészítő jellegére, így a rendelkezésre álló nagyságrendileg kevesebb fejlesztési forrás felhasználását igyekeztek a leghatékonyabban megtervezni, hogy az egyes szinergiák felhasználásával még szélesebb társadalmi rétegeket tudjanak elérni és minél nagyobb eredményindikátorokat tudjanak teljesíteni. Ennek jegyében inkább a kisebb léptékű infrastruktúrafejlesztésekre, a humánkapacitásokat erősítő képzésekre, kompetencia-fejlesztésekre, tanulmányutakra, minta-és modellértékű fejlesztésekre helyezték a hangsúlyt. Figyelemmel voltak a területükön működő natúrparkokban rejlő potenciálokra, az akcióterületükön tevékenykedő TDM egyesületek szervezeti bázisaira is és nem utolsó sorban az országos programokra is, mint a Bejárható Magyarország és az országos kastély-és várprogram. A stratégia számos innovatív intézkedéssel is előrukkolt, mint a háztáji gazdálkodás népszerűsítése, a mintakertek létesítésének támogatása vagy a rövid ellátási láncokba kapcsolódás előkészítésének támogatása.

Összességében megállapítható, hogy a Vértes-Gerecse HFS-ének felépítése, tartalmi elemei, intézkedései az előttünk álló időszakban a többi más ágazati Operatív Programmal, mindenekelőtt a Terület-és Településfejlesztési Operatív Programmal együtt hozzájárulhatnak a LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett térség fejlődéséhez, a vidéki életminőség javulásához.

Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület

A Kisbéri járás 17- és a komáromi járás 8 településére kiterjedő Egyesület változatlan akcióterülettel a 2014-2020-as fejlesztési időszakban 413.100.000 Ft fejlesztési forrással rendelkezik majd, a tervezéshez pedig 9 millió Ft áll majd rendelkezésre. Ez a 2007-2013-as időszakban felhasznált 1,76 milliárd Ft-hoz képes nagyságrendileg kevesebb forrás.

Áttekintve a Közösség által készített Helyi Fejlesztési Stratégia-tervezetet (a hivatalban a teljes anyag megtekinthető), az alábbiak állapíthatók meg:

A Közösség munkatársai kezdetektől részt vettek a megyei tervezésben. A Terület-és Településfejlesztési Operatív Programot (TOP) megalapozó megyei Integrált Területi Program (ITP) társadalmasítására az Egyesület székhelyén, Kisbéren került sor. Ennek köszönhetően a Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) illeszkedik a megyei fejlesztési dokumentumokhoz, a 2014- 2020 közötti megyei TOP források felhasználására készült ITP-hez. A HFS célkitűzései összhangban vannak az ITP területi kiválasztási kritériumaival, mind hozzájárulás a megye gazdaságának diverzifikálásához, a munkához jutás feltételeinek javításához, a területi és társadalmi kohézió erősítéséhez és az épített és természeti környezet, táj meglévő értékeinek, erőforrásainak megőrzéséhez, fenntartható hasznosításához és hatékony működtetéséhez. A stratégia célkitűzései számításba veszik a horizontális követelményeket is, mint az esélyegyenlőség és a környezeti fenntarthatóság. A terv figyelemmel van az annak tartalmát befolyásoló külső környezetre is. A stratégia alapos helyzetfeltáráson alapszik, ami kiterjed az előző időszak eredményeinek és tapasztalatainak hasznosítására is.

A HFS az alábbi fejlesztési szükségleteket azonosította be:

- Együttműködésen alapuló turisztikai fejlesztésének támogatása
- Gazdasági szereplők fejlesztéseinek támogatása
- Közösségi célú fejlesztések támogatása
- LEADER rendezvények támogatása

A HFS jövőképe egy olyan optimális vidéki élettér megteremtését célozza meg, ami a térség belső és külső erőforrásainak fenntartható kihasználása mellett demográfiai, gazdasági, humán és környezeti adottságainak kedvező irányban történő változásával/változtatásával, illetve a folyamatok visszahatásával érhető el. A HFS készítésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a demográfiai folyamatokat jellemző mutatók alapján a megye jelentősen elmaradott települései találhatók a térségben, Az akcióterülethez tartozó kisbéri járás pedig kedvezményezett járásnak minősül. A stratégia készítői figyelemmel voltak a tervezést alapjaiban meghatározó hatályos közösségi és hazai jogszabályi környezetre, így a stratégia és annak célkitűzései hozzájárulnak a partnerségi megállapodásban rögzített célok és jövőkép eléréséhez. A stratégia külső koherencia vizsgálatánál az ágazati operatív programok között egyenlőre csak az EFOP került nevesítésre, a teljesség érdekében kérjük majd a többi ágazati OP nevesítését is.

Megállapítható, hogy a bakonyaljai LEADER egyesület is elsősorban a turizmusban látja a térség felemelkedésének zálogát. A stratégia jól láthatóan világított rá az ágazat intézményesült formáinak hiányára, ami jelenleg nem teszi lehetővé, hogy az amúgy elégséges turisztikai attrakciók csomagokba szerveződve elérhetőek legyenek a fogadóközönség részére. A térségben jelenleg nincs natúrpark és TDM szervezet sem, ami betölthetné ezeket a funkciókat. A térséget érintő negatív demográfiai és gazdasági folyamatok pedig tovább konzerválják a jelenlegi elszigetelt és leszakadó állapotot. A stratégia készítői tehát figyelemmel ezekre a folyamatokra, az együttműködésekben alapuló turisztikai fejlesztésekben, a helyi termékek hozzáadott értékének növelésében és a humán kapacitások infrastrukturális és kompetencia-fejlesztésében, továbbá a társadalmi és közösségi kapcsolatok platformjainak szélesítésében látják a térség kitörési lehetőségeit.

Előremutató, hogy az Egyesület foglalkoztatási paktum és TDM szervezet létrehozásában való közreműködéssel maga is hozzá kíván járulni a stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez. A gazdaságfejlesztési és a közösségi célú fejlesztések esetében a többi operatív programtól való lehatárolás esetében még további pontosítások lehetnek szükségesek. A térségbe érkező forrásokat tovább gyarapíthatják az Egyesület által generált térségek közötti együttműködések is. A Stratégiában nem szerepelnek határon átnyúló intézkedésekre irányuló tevékenységek. Tekintettel az akcióterület Kisalföld tájegységhez tartozó részeire jellemző jelentős mezőgazdasági tevékenységre, megfontolandó az ilyen irányú együttműködések kialakítása a szlovákiai Csallóköz térségeivel.

Összességében megállapítható, hogy a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület HFS-ének felépítése, tartalmi elemei, intézkedései az előttünk álló időszakban a többi más ágazati Operatív Programmal, mindenekelőtt a Terület-és Településfejlesztési Operatív Programmal együtt hozzájárulhatnak a LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett térség fejlődéséhez, a vidéki életminőség javulásához.

A LEADER Helyi Akciócsoportoknak 2016. április 30-ig kell elfogadniuk a végleges Helyi Fejlesztési Stratégiájukat. Jelen előterjesztés tárgyát képező stratégiák sem az érintett Egyesületek közgyűlései, sem az irányító hatóság (Miniszterelnökség, Agrár-és Vidékfejlesztésért felelős Államtitkárság) által még nem kerültek elfogadásra, így annak tartalma a jövőben még változhat.

Tisztelt Közgyűlés!

A fentiekre tekintettel javaslom, hogy a közgyűlés a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség és a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának jelenlegi tartalmával előzetesen értsen egyet és a végleges tartalommal való egyetértésre hatalmazza fel Területfejlesztési Bizottságát.

Tatabánya, 2016. február 17.

Popovics György

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. előzetesen egyetért a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség és a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület 2014-2020-as időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégiájának (HFS) tartalmával.
2. felhatalmazza a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés Területfejlesztési Bizottságát, hogy abban az esetben, ha a Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség és a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja Vidékfejlesztési Egyesület közgyűlése nem fogadja el, vagy az irányító hatóság hiánypótlásra visszaadja a stratégiákat, akkor – átruházott hatáskörben – a végleges változatot egyetértési jogkörrel tárgyalja meg.

Határidő: azonnal

Felelős: Popovics György, a közgyűlés elnöke

Hivatali végrehajtásért felelős: Hummel Rudolf osztályvezető